

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ ХАРКІВСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Кафедра хірургії № 2 Навчальний рік 2022-2023

**СИЛАБУС ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТУ
«МЕДСЕСТРИНСТВО В ХІРУРГІЇ І ОНКОЛОГІЇ»**

Нормативний чи вибірковий освітній компонент	<u>нормативний</u>
Форма здобуття освіти:	очна форма навчання
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Освітньо-професійна програма	«Сестринська справа»
Спеціальність /ОКР	223 «Медсестринство»
Перший (бакалаврський) рівень	
Курс <u>1</u>	

Силабус навчальної дисципліни
розглянуто на засіданні кафедри
хірургії №2

Протокол від
“_29_”_08_2022__року № 12

Завідувач кафедри
Криворучко І.А.

Схвалено методичною комісією
ХНМУ з проблем хірургічного
профілю

Протокол від
“_31_”_08_2022 року № 1

Голова

Сипливий В.О.

РОЗРОБНИКИ СИЛАБУСУ:

1. Криворучко Ігор Андрійович, завідувач кафедри хірургії 2, доктор медичних наук, професор

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

2. Свірепо Павло Васильович, асистент кафедри _хірургії 2, кандидат медичних наук

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

3. Лесний Вадим Вікторович, асистент кафедри _хірургії 2, кандидат медичних наук

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

4. Колесник Варвара Петрівна, асистент кафедри _хірургії 2, кандидат медичних наук

(прізвище, ім'я та по-батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь)

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЩО ВИКЛАДАЮТЬ ОСВІТНІЙ КОМПОНЕНТ

Прізвище, ім'я, по батькові, посада, вчене звання, науковий ступінь

1. Свірепо Павло Васильович , асистент кафедри хірургії 2 , кандидат медичних наук

Професійні інтереси: загальна хірургія, мініінвазивна хірургія, MOODLE, Google Meet, Google Teams

Контактний телефон: 0501610389

Корпоративна пошта викладача: pv.svirepo@knmu.edu.ua

Консультації: очні консультації, згідно розкладу та місцю проведення занять, онлайн консультації в системі MOODLE, Google Meet, Zoom.

Локація - КНП ХОР «ОКЛ», 6 поверх, кафедра хірургії 2.

Місце проведення лекцій, практичних занять: учбова кімната на базі кафедри.

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (у відповідності до розкладу).

2. Лесний Вадим Вікторович, асистент кафедри хірургії 2, кандидат медичних наук

Професійні інтереси: загальна хірургія, мініінвазивна хірургія, MOODLE, Google Meet, Google Teams

Контактний телефон: 0956036119

Корпоративна пошта викладача: vv.lesnyi@knmu.edu.ua

Консультації: очні консультації, згідно розкладу та місцю проведення занять, онлайн консультації в системі MOODLE, Google Meet, Zoom.

Локація - КНП ХОР «ОКЛ», 6 поверх, кафедра хірургії 2

Місце проведення лекцій, практичних занять: учбова кімната на базі кафедри.

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (у відповідності до розкладу).

3. Колесник Варвара Петрівна, асистент кафедри хірургії 2, кандидат медичних наук

Професійні інтереси: загальна хірургія, маммологія, MOODLE, Google Meet, Google Teams.

Контактний телефон: 0672529166

Корпоративна пошта викладача: vp.kolesnyk@knmu.edu.ua

Консультації: очні консультації: згідно розкладу та місцю проведення занять, онлайн консультації в системі MOODLE, Google Meet, Zoom.

Локація - КНП ХОР «ОКЛ», 6 поверх, кафедра хірургії

Місце проведення лекцій, практичних занять: учбова кімната на базі кафедри.

Час проведення занять: понеділок, вівторок, середа, четвер, п'ятниця (у відповідності до розкладу).

ВСТУП

Силабус навчальної дисципліни «Медсестринство в хірургії і онкології» складений відповідно до освітньо-професійної програми (далі – ОПП) «Сестринська справа» та Стандарту вищої освіти України (далі – Стандарт), перший (бакалаврський) рівень, галузі знань 22 “Охорона здоров'я”, спеціальності «Медсестринство».

Опис навчальної дисципліни (анотація) «Медсестринство в хірургії і онкології» є складовою частиною дисципліни «Клінічне медсестринство», яка включає ще «Організація та проведення сестринського процесу у внутрішній медицині, в педіатрії та хірургії» і є однією з основних клінічних дисциплін підготовки бакалавра за спеціальністю «Медсестринство», під час вивчення якої відбувається засвоєння студентами методів діагностики хірургічних та онкологічних хвороб, їх лікування та профілактика, діагностика та невідкладна допомога при травмах, опіках та відмороженнях, ознайомлення з сучасними підходами до проведення сестринського обстеження онкологічних пацієнтів, реалізації плану лікувально-діагностичних та профілактичних заходів в онкологічній практиці, надання невідкладної догоспітальної медичної допомоги при травмах, хірургічним, онкологічним пацієнтам та організації паліативної та хоспісної допомоги.

«Медсестринство в хірургії і онкології» – навчальна клінічна дисципліна, яка вивчає основні причини, механізм розвитку хірургічних, онкологічних захворювань; основні симптоми та синдроми гострих хірургічних захворювань внутрішніх органів; діагностику та невідкладну допомогу при травмах, опіках та відмороженнях, перебіг хірургічних захворювань та диференціальну діагностику; значення додаткових (лабораторних, інструментальних тощо) методів обстеження; сучасні принципи та методи лікування відповідно до протоколів; можливу профілактику хірургічних і онкологічних захворювань. Вагове значення надається поглибленому вивченню обстеженню та оцінки стану здоров'я людини шляхом поєднання професійних знань, вмінь та навичок діагностики та моніторингу стану здоров'я, з метою забезпечення теоретичної та практичної підготовки бакалаврів за спеціальністю - сформувати цілісне уявлення про холістичну модель здоров'я, упорядкувати основні принципи класифікації методів, засобів та основних методик обстеження та оцінки стану органів та систем з метою інтегральної оцінки здоров'я. Дисципліна вивчається 1 рік, кількість кредитів – 6,5, загальна кількість годин – 195.

Організація навчального процесу здійснюється за вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи, заснованої на поєднанні технологій навчання за розділами та залікових кредитів оцінки – одиниць виміру навчального навантаження студента, необхідного для засвоєння дисципліни або її розділу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Медсестринство в хірургії і онкології» є комплекс теоретичних та практичних питань, спрямованих на засвоєння студентами основних причин та механізму розвитку хірургічних і онкологічних захворювань, класифікацій, клінічних прояв даних захворювань, сучасних основних методів обстеження пацієнта у клініці хірургічних і онкологічних хвороб та правил встановлення синдромного діагнозу, проведення диференціальної діагностики захворювань, принципів лікування та діагностики травм, опіків, відморожень.

Міждисциплінарні зв'язки: «Медсестринство в хірургії і онкології» як навчальна дисципліна інтегрується з такими дисциплінами: анатомія людини, фізіологія, основи медичної фізики та медична апаратура, основи медичної біології та мікробіологія, основи медсестринства, медсестринство в акушерстві, гінекології, офтальмології, онкології, отоларингології, при інфекційних хворобах, дерматовенерології, медичній та соціальній реабілітації, анестезіології та реаніматології, медицини катастроф.

Пререквізити: анатомія людини, фізіологія, основи біоетики, патоморфологія та патофізіологія, основи медсестринства.

Постреквізити: клінічне медсестринство в хірургії, клінічне медсестринство в педіатрії, клінічне медсестринство в терапії, клінічне медсестринство в професійній патології, менеджмент та лідерство в медсестринстві, основи охорони праці в галузі.

Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php>

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1.1. Метою вивчення навчальної дисципліни є підготувати на високому фаховому рівні медичну сестру для роботи в хірургічних, онкологічних відділеннях стаціонару та поліклініки, яка повинна спостерігати за хворими, оцінювати їхній стан, досконало володіти технікою медсестринських маніпуляцій, складати план медсестринського догляду за пацієнтом, доглядати за хворими, надавати першу долікарську допомогу, проводити профілактику післяопераційних ускладнень, диспансерне спостереження за хворими, формування знань, практичних умінь та навичок необхідних при здійсненні догляду за пацієнтами з даними захворюваннями згідно з медсестринським процесом, вмити вирішувати проблеми та потреби пацієнтів в межах компетенції медичної сестри бакалавра.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Медсестринство в хірургії і онкології» є:

- сформувати свідоме розуміння правових аспектів організації хірургічної допомоги, посадови обов'язки сестри медичної, чинні накази та інструктивні листи МОЗ України, обласного Департаменту охорони здоров'я;
- забезпечити знання хірургічної, онкологічної термінології, сучасних тенденцій розвитку хірургії, онкології та основні поняття фундаментальної і клінічної онкології;
- дати основи практичної організації роботи хірургічного стаціонару та спеціалізованих хірургічних відділень;
- навчити теоретичному і практичному володінню стратегією сестринської допомоги пацієнтам, які лікуються в спеціалізованих хірургічних відділеннях;
- освоїти значення додаткових (лабораторних, інструментальних) методів обстеження, роль і завдання медичної сестри в лікувально-діагностичному процесі;
- домогтися засвоєння знань з надання невідкладної допомоги;
- оволодіння методами допомоги при поширених ускладненнях онкологічного процесу;
- систематизувати знання про організацію роботи хірургічного, онкологічного кабінету в поліклініці;
- формування теоретичного та практичного володіння аспектами лікувальної практики
- навчити працювати з сімейним лікарем;
- розуміння особливостей онкологічне хворої людини та організації необхідного догляду;
- привити вміння застосовувати медсестринський процес в роботі з пацієнтами;
- удосконалити навички пошуку, аналізу, систематизації і викладення достовірної інформації щодо особливостей раціонального вибору і застосування загальних та спеціальних, клінічних та параклінічних методів обстеження пацієнта залежно від віку, стану, характеру захворювання і супутніх патологій.
- формування у студентів морально-етичних та деонтологічних якостей при професійному спілкуванні з хворим та його оточенням.

1.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у термінах результатів навчання у ОПП та Стандарті).

1.3.1. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує опанування студентами **компетентностей:**

інтегральні:

здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

загальні:

1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
2. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
4. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.
7. Здатність працювати в команді.
8. Навички міжособистісної взаємодії.
9. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.
11. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
12. Прагнення до збереження навколишнього середовища.
13. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів).

спеціальні (фахові, предметні):

- 1.Здатність виявляти зв'язок патогенезу захворювань з клінічними проявами та результатами додаткових методів дослідження.
- 2.Здатність оцінювати організацію та якість надання різних видів медичної допомоги і забезпечення санітарно-епідеміологічного благополуччя та громадського здоров'я населення, здійснювати освіту та адвокацію пацієнтів.
- 3.Здатність орієнтуватися у груповій належності лікарських засобів, особливостей їх фармакокінетики та фармакодинаміки.
- 4.Здатність до виконання медсестринських втручань відповідно до клінічних протоколів та стандартів медсестринської діяльності.
- 5.Здатність організовувати та надавати екстрену медичну допомогу при невідкладних станах.
- 6.Здатність організовувати та надавати невідкладну допомогу в надзвичайних ситуаціях у мирний та воєнний час.
- 7.Здатність оцінювати ризики розвитку, методи діагностики хвороб цивілізації.
- 8.Здатність забезпечувати геріатричну, паліативну медичну допомогу та догляд за людьми похилого віку.

- 9.Здатність планувати та здійснювати реабілітаційну допомогу.
- 10.Здатність надавати медичну допомогу за принципом сімейно-орієнтованої медицини.
- 11.Здатність здійснювати організацію та управління діяльністю медсестринських структурних підрозділів.
- 12.Здатність застосовувати наукові підходи щодо планування дизайну досліджень, збору даних, розповсюдження та використання результатів наукових досліджень у сфері охорони здоров'я.
- 13.Здатність застосовувати основи педагогіки і психології в освітньому процесі у закладах вищої освіти.
- 14.Здатність ефективно й компетентно брати участь у різних формах наукової комунікації (конференції, круглі столи, дискусії, наукові публікації) в галузі охорони здоров'я.

1.3.2. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних програмних результатів навчання:

ПРН 1. Володіти професійними знаннями; вміти формулювати ідеї, концепції з метою використання в роботі академічного або професійного спрямування.

ПРН 3. Виконувати управлінські функції та організовувати надання якісних послуг у сфері охорони здоров'я.

ПРН 4. Застосовувати фахові знання сформовані на основі світових наукових джерел медичної інформації.

ПРН 5. Здійснювати мотивацію та стимулювання в набутті знань з метою удосконалення власних професійних умінь, навичок.

ПРН 6. Виявляти активність, підтримувати лідерство у вирішенні проблемних питань, пов'язаних з професійною діяльністю

ПРН 7. Застосовувати етико-деонтологічні засади у професійній діяльності, з метою вирішення проблемних питань щодо особистісних переконань та етичних міркувань.

ПРН 8. Розробляти та впроваджувати плани професійної діяльності, виявляти професійні проблеми і знаходити шляхи їх конструктивного розв'язання.

ПРН 12. Застосовувати стандарти професійної діяльності.

ПРН 14. Оцінювати ризики та планувати відповідні дії у випадках надзвичайних ситуацій в сфері охорони здоров'я.

ПРН 16. Критично оцінювати результати наукових досліджень у сфері охорони здоров'я, презентувати власні дослідження, формулювати за їх результатами висновки та рекомендації щодо впровадження.

1.3.3. Вивчення навчальної дисципліни забезпечує набуття студентами наступних соціальний навичок (Soft skills):

- Комунікативні навички
- Здатність працювати в команді, спілкуватися з людьми і управляти конфліктами вміння оцінювати і аналізувати ситуації
- Здатність до організації, планування та ефективного виконання проектів і завдань
- Здатність виконувати роботу професійно, відповідально
- Здатність проявляти емоційний інтелект у взаємодіях з колегами, клієнтами, з керівником, почуттям такту і своєчасності реакції.

2. ІНФОРМАЦІЙНИЙ ОБСЯГ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітній ступінь, ОПП	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 6,5	Галузь знань 22 «Охорона здоров'я»	Нормативна
Загальна кількість годин – 195	Спеціальність: 223 «Медсестринство»	Рік підготовки (курс):
		1-й
		Семестр
Годин для денної форми навчання: аудиторних – 94 самостійної роботи студента - 101	Освітній ступінь Перший (бакалаврський)	Лекції
		24год.
		Практичні заняття
		70 год.
		Самостійна робота
101 год.		
	Вид підсумковою контролю:	
	іспит	

2.1 Опис дисципліни

2.2.1 Лекції

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Види лекцій
1	Історія хірургії України. Організація хірургічної, онкологічної допомоги в Україні. Етика та деонтологія в хірургії, онкології. Нові технології в хірургії: мікрохірургія ендоскопічна, ендovasкулярна, лазерна, ультразвукова, зварювання тканин, імплантати. Сучасні методи діагностики та лікування.	2	Лекція-візуалізація
2	Особливості роботи медичної сестри в відділенні хірургічної інфекції. Асептика. Антисептика.	2	Лекція-візуалізація
3	Місцева гнійна хірургічна інфекція. Анаеробна та специфічна хірургічна інфекція. Загальна гнійна хірургічна інфекція.	2	Тематична лекція
4	Догляд за хворими з гострими захворюваннями та пошкодженнями органів черевної порожнини	2	Тематична лекція
5	Медсестринський догляд за хворими з зовнішніми та внутрішніми грижами. Ускладнення гриж.	2	Тематична лекція
6	Тактика медичної сестри при кровотечах та догляд за хворими з кровотечею. Поняття про кровотечу та гемостаз. Діагностика та невідкладна допомога при внутрішніх та зовнішніх кровотечах.	2	Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку
7	Значення гемостазу в діяльності медичної сестри. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях	2	Тематична лекція
8	Відкриті механічні ушкодження в діяльності медичної сестри. Поняття про рану, рановий процес. Лікування ран у діяльності медичної сестри.	2	Лекція - інформація
9	Тактика медичної сестри при механічних травмах та догляд за травматологічними хворими. Поняття про травму, її класифікація.	2	Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку
10	Термічні, хімічні ушкодження, електротравма в діяльності медичної сестри.	2	Лекція-візуалізація
11	Хірургічна рана. Класифікація ран. Морфологія, патогенез ранового процесу. Хірургічна обробка рани	2	Лекція-візуалізація
12	Закриті травми живота з ушкодженням внутрішніх органів. Ушкодження органів заочеревинного простору. Гостри хірургічні захворювання органів черевної порожнини. Синдром "гострого живота". Больовий синдром у хірургічних хворих.	2	Лекція із застосуванням техніки зворотного зв'язку
	Всього годин	24	

2.2.2 Практичні заняття

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Основні принципи надання хірургічної допомоги населенню України та її правові аспекти. Етика та деонтологія в хірургії, онкології.	4	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
2	Будова операційного блоку та основні принципи дотримання санітарно-гігієнічного режиму хірургічного відділення. Асептика. Антисептика.	4	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
3	Нові технології в хірургії: мікрохірургія ендоскопічна, ендovasкулярна, лазерна, ультразвукова, зварювання тканин, імплантати. Сучасні методи діагностики та	4	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання;

	лікування. Участь медичної сестри бакалавра в хірургічних маніпуляціях та хірургічних операціях.		дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
4	Особливості роботи медичної сестри в відділенні хірургічної інфекції. Місцева гнійна хірургічна інфекція.	6	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
5	Стратегія медсестринської допомоги при хірургічній інфекції. Анаеробна та специфічна хірургічна інфекція. Загальна гнійна хірургічна інфекція.	6	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
6	Обов'язки медичної сестри бакалавра щодо забезпечення лікувальної програми постраждалому з термічною травмою, електротравмою.	6	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.

			дебати.	
7	Операційна медсестра - асистент хірурга. Хірургічна рана. Класифікація ран. Морфологія, патогенез ранового процесу. Хірургічна обробка рани.	6	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
8	Значення гемостазу в діяльності медичної сестри. Діагностика внутрішньої та зовнішньої кровотечі. Особливості застосування різних методів зупинки кровотечі. Сучасні методи визначення крововтрати. Тактика медичної сестри при кровотечах та догляд за хворими з кровотечею.	6	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, метод проєктів, дебати, метод «Мозковий штурм»	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
9	Гемотрансфузія та інфузія. Тактика медичної сестри при гемотрансфузіях Покази, протипокази, техніка переливання, можливі ускладнення, профілактика ускладнень. Методи визначення групи крові та резус-фактора. Спостереження за хворим під час гемотрансфузії.	4	розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, дебати.	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
10	Тактика медичної сестри	4	розповідь-	Усне опитування

	при механічних травмах та догляд за травматологічними хворими. Оцінка медичною сестрою опорно-рухового апарату. Поняття про травму, її класифікація. Методи лікування переломів кісток.		пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	(індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
11	Десмургія в діяльності медичної сестри. Особливості догляду за хворими з м'якими пов'язками.	4	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
12	Медсестринський догляд за пацієнтами із хірургічними захворюваннями та ушкодженнями шиї та голови. Особливості догляду за хворими з ушкодженнями і захворюваннями шиї, трахеї і стравоходу.	4	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.

			повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	
13	Медсестринський догляд за хворими з хірургічними захворюваннями та ушкодженнями грудної клітки та її органів. Поняття про травму грудної клітки: закрита, відкрита травма.	4	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
14	Особливості догляду за хворими з ушкодженнями і захворюваннями органів грудної клітки, середостіння. Нагнійні захворювання легень, плеври.	4	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
15	Медсестринський догляд за хворими з гострими хірургічними захворюваннями та пошкодженнями органів черевної порожнини. Синдром "гострого	4	розповідь-пояснення, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, ділова,	усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання;

	живота". Больвовий синдром у хірургічних хворих. Підсумкове заняття.		рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, спаринг-партнерство (навчання в парах).	індивідуальні завдання; реферати; доповідь; виступ на задану тему.
	Всього годин	70		

2.2.3. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	Методи навчання	Форми контролю
1	Класифікація хірургічної допомоги. Особливості організації роботи медичних сестер бакалаврів в загальнохірургічному та спеціалізованих хірургічних відділеннях(торакальне; нейрохірургічне; урологічне; проктологічне; ендокринної та лапароскопічної хірургії; травматологічне тощо). Медсестринський процес в хірургічних клініках	4	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
2	Хірургічна термінологія. Види хірургічних втручань. Хірургічний ризик. Передопераційна допомога та діагностика хірургічних захворювань. Передопераційна підготовка пацієнтів.	4	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
3	Операційна медсестра – асистент хірурга. Хірургічна рана. Принципи дренивання та декомпресії. Види, покази, та техніка виконання первинної та вторинної обробки рани. Організація роботи і завдання персоналу операційної. Хірургічний інструментарій, шовний	4	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.

	матеріал. Техніка і хід операцій.			
4	Стратегія медсестринської допомоги пацієнтам з порушеннями функції нирок та сечового міхура. Методи оцінки функції нирок та сечового міхура. Ниркова недостатність. Літіаз та уролітіаз. Травми сечостатевого апарату	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
5	Післяопераційний період. Мета, завдання та особливості сестринського догляду за хворими при різних видах оперативних втручань. Ранні, пізні післяопераційні ускладнення. Парез кишківника. Інфекційний контроль в хірургічних клініках.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
6	Закриті травми живота з ушкодженням внутрішніх органів. Ушкодження органів заочеревинного простору	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
7	Гострий тромбофлебіт. Класифікація. Клінічна картина. Диференціальна діагностика. Посттромбофлебітична хвороба. Хвороба і синдром Рейно	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
8	Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона. Уроджені захворювання товстої кишки.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
9	Значення крові та кровотворних органів в хірургії. Клініколабораторна оцінка	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ

	гемостазіологічного стану. Діагностика внутрішньої та зовнішньої кровотечі. Гемотрансфузія та інфузія, Покази, протипокази, техніка переливання, можливі ускладнення, профілактика ускладнень.		інформаційними джерелами.	на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
10	Пухлини голови, ший, грудної залози.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
11	Хімічні та радіаційні опіки.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
12	Хірургічна ВІЛ-інфекція у і дорослих.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
13	Хірургічний туберкульоз у дорослих.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
14	Вроджені пухлини ділянки голови та ший: етіологія, класифікація, клінічні прояви.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
15	Особливості догляду за пацієнтами із стомами	5	відеоролики, відеофільми,	реферати; анотації;

			самостійна робота з інформаційними джерелами.	самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
16	Клінічні ознаки легеневої кровотечі. Невідкладна допомога	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
17	Обтураційна жовтяниця: етіологія, клінічні ознаки, лабораторні показники. Особливості догляду за пацієнтами.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
18	Клінічне обстеження пацієнтів з гострим апендицитом, гострою кишковою непрохідністю.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
19	Клінічне обстеження пацієнтів з захворюваннями жовчного міхура, підшлункової залози, гострими кровотечами в просвіт травного каналу.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
20	Клінічне обстеження пацієнтів із захворюваннями прямої кишки та навколо прямокишкової клітковини.	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з інформаційними джерелами.	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
21	Клінічне обстеження пацієнтів з ушкодженням хребта, кісток таза. Підсумкове заняття	5	відеоролики, відеофільми, самостійна робота з	реферати; анотації; самоконтроль; доповідь; виступ

			інформаційними джерелами.	на задану тему, метод портфолію, стендова доповідь.
	Всього годин	101		

Методи навчання: розповідь-пояснення, бесіда, лекція, ілюстрація, демонстрація, презентація, відеоролики, відеофільми, дискусія, круглий стіл, ділова, рольова, імітаційна гра, моделювання процесів і ситуацій, делегування повноважень, кейс-метод, метод проектів, дебати, метод «Мозковий штурм», вебінар, спаринг-партнерство (навчання в парах), коучинг (тренінг), віртуальна консультація, віртуальний тьюторіал, брифінг, інтерв'ю, метод «дельфі», метод «фішбоун», віртуальна операційна, стандартизований пацієнт, використання манекенів високого рівня, міждисциплінарний тренінг та інші.

Методи контролю:

Поточний контроль: усне опитування (індивідуальне і фронтальне); письмове опитування; тестовий контроль; творчі завдання; індивідуальні завдання; реферати; анотації; метод портфолію; взаємоконтроль; самоконтроль; доповідь; виступ на задану тему; стендова доповідь та інші.

Підсумковий контроль: іспит.

3. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

3.1. Оцінювання успішності навчання здобувачів освіти здійснюється на підставі чинної «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти ХНМУ»

Організація оцінювання поточного контролю. Засвоєння теми (поточний контроль) контролюється на практичному занятті відповідно до конкретних цілей. Застосовуються такі засоби оцінки рівня підготовки студентів: розв'язання ситуаційних задач, трактування та оцінка результатів лабораторних досліджень, аналіз і оцінка результатів інструментальних досліджень і параметрів, що характеризують функції організму людини, контроль засвоєння практичних навичок. Підсумкове заняття (ПЗ) обов'язково проводиться згідно з програмою навчальної дисципліни протягом семестру за розкладом, під час занять. Прийом ПЗ здійснюється викладачем академічної групи. Оцінювання здійснюється за традиційною 4- бальною системою: «відмінно», «добре», «задовільно» та «незадовільно».

Критерії оцінювання результатів навчальної діяльності

здобувачів освіти з дисциплін

Оцінка	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили
«Дуже добре»	Студент вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартних ситуаціях, самостійно виправляє допущені помилки, кількість яких незначна
«Добре»	Студент вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом викладача; в цілому самостійно застосовувати її на практиці; контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок
«Задовільно»	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень; з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих
«Достатньо»	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні
«Незадовільно» з можливістю повторного складання семестрового контролю	Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу
«Незадовільно» з обов'язковим	Студент володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, об'єктів

повторним вивченням залікового кредиту	
Зокрема, критерії оцінювання практичних навичок з дисциплін	
«Відмінно»	Студент відповідає високому (творчому) рівню компетентності: студент виявляє особливі творчі здібності, без помилок самостійно демонструє виконання практичних умінь та володіє системними теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.) та має здібності для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях.
«Добре»	Студент самостійно демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі неточності, які швидко виправляє, володіє теоретичними знаннями (знає методику виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.)
«Задовільно»	Студент демонструє виконання практичних умінь, допускаючи деякі помилки, які може виправити при корекції їх викладачем, володіє задовільними теоретичними знаннями (знає основні положення методики виконання практичних навичок, показання та протипоказання, можливі ускладнення, та ін.).
«Незадовільно»	Студент не може самостійно продемонструвати практичні вміння (виконує їх, допускаючи грубі помилки), не володіє достатнім рівнем теоретичних знань (не знає методики виконання практичних навичок, показань і протипоказань, можливих ускладнень, та ін.).

Перерахунок середньої оцінки за поточну навчальну діяльність у багатобальну шкалу проводиться відповідно до «Інструкції з оцінювання навчальної діяльності студентів...» або середню оцінку (с точністю до сотих) за ПНД викладач автоматично одержує за допомогою електронного журналу АСУ.

Перерахунок середньої оцінки за поточний контроль у багатобальну шкалу (для дисциплін, що завершуються ДЗ)

4-бальна шкала	120-бальна шкала	4-бальна шкала	120-бальна шкала
5	120	3.91-3,94	94

4.95-4,99	119	3.87-3,9	93
4.91-4,94	118	3.83- 3,86	92
4.87-4,9	117	3.79- 3,82	91
4.83-4,86	116	3.74-3,78	90
4.79-4,82	115	3.7- 3,73	89
4.75-4,78	114	3.66- 3,69	88
4.7-4,74	113	3.62- 3,65	87
4.66-4,69	112	3.58-3,61	86
4.62-4,65	111	3.54- 3,57	85
4.58-4,61	110	3.49- 3,53	84
4.54-4,57	109	3.45-3,48	83
4.5-4,53	108	3.41-3,44	82
4.45-4,49	107	3.37-3,4	81
4.41-4,44	106	3.33- 3,36	80
4.37-4,4	105	3.29-3,32	79
4.33-4,36	104	3.25-3,28	78
4.29-4,32	103	3.21-3,24	77
4.25- 4,28	102	3.18-3,2	76
4.2- 4,24	101	3.15- 3,17	75
4.16- 4,19	100	3.13- 3,14	74
4.12- 4,15	99	3.1- 3,12	73
4.08- 4,11	98	3.07- 3,09	72
4.04- 4,07	97	3.04-3,06	71
3.99-4,03	96	3.0-3,03	70
3.95- 3,98	95	Менше 3	Недостатньо

Мінімальна кількість балів, яку має набрати студент за поточну діяльність під час вивчення розділу, становить 70 балів, максимальна кількість балів - 120 балів.

Оцінювання самостійної роботи студентів. Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті та при проведенні диференційного заліку.

Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні. Загальна сума балів за поточну навчальну діяльність не може перевищувати 120 балів.

Організація підсумкового контролю - диференційний залік. Допуск до іспиту визначається у балах поточної навчальної діяльності, а саме: min - 70, max - 120 балів. Іспит проводиться викладачем академічної групи (або комісійне вразі незгоди студента з результатами атестації) на останньому занятті.

Іспит з дисципліни - це процес, протягом якого перевіряються отримані за курс :

- рівень теоретичних знань;
- розвиток творчого мислення;
- навички самостійної роботи;
- компетенції - вміння синтезувати отримані знання і застосовувати їх у вирішенні практичних завдань.

Під час проведення диференційного заліку проводиться оцінювання засвоєння практичних навичок та теоретичних знань за складеними на кафедрі білетами, які включають усі теми дисципліни.

Оцінювання теоретичних знань та практичних навичок, якщо вони представлені в одному білеті

Кількість питань	«5»	«4»	«3»	Відповідь за білетами, які включають теоретичну та практичну частини дисципліни	За кожну відповідь студент одержує від 10 до 16 балів, що відповідає: «5» - 16 балів; «4» - 13 балів; «3» - 10 балів.
1	16	13	10		
2	16	13	10		
3	16	13	10		
4	16	13	10		
5	16	13	10		

	80	65	50		
--	----	----	----	--	--

Безпосередньо диф.залік оцінюється від - 50 до – 80 балів.

Технологія оцінювання дисципліни

Оцінювання результатів вивчення дисциплін проводиться безпосередньо після диференційного заліку. Оцінка з дисципліни визначається як сума балів за ПНД та іспиту і становить min – 120 до max - 200.

Відповідність оцінок за 200 бальною шкалою, чотирибальною (національною) шкалою та шкалою ECTS

Оцінка за 200 бальною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за чотирибальною (національною) шкалою
180–200	A	Відмінно
160–179	B	Добре
150–159	C	Добре
130–149	D	Задовільно
120–129	E	Задовільно
Менше 120	F, Fx	Незадовільно

Оцінка з дисципліни виставляється лише студентам, яким зараховані усі підсумкові контрольні заняття, іспит.

Студентам, що не виконали вимоги навчальних програм дисциплін виставляється оцінка **F_x**, якщо вони були допущені до складання іспиту, але не склали його. Оцінка **F** виставляється студентам, які не допущені до складання іспиту.

Оцінки "**F_x**" або "**F**" ("незадовільно") виставляються студентам, яким не зараховано вивчення дисципліни, формою контролю якої є іспит.

Після завершення вивчення дисципліни відповідальний за організацію навчально-методичної роботи на кафедрі або викладач виставляють студенту відповідну оцінку за шкалами (Таблиця 3) у залікову книжку та заповнюють відомості.

Якщо іспит не складено, встановлюються дати перескладання під час канікул, до початку наступного семестру.

3.2. Питання до заліку (поточний семестровий контроль):

1. Історія розвитку вчення про хірургічні хвороби. Внесок українських вчених в розвиток вітчизняної хірургії.
2. Основні принципи охорони здоров'я людини в Україні. Організація хірургічної служби.
3. Суб'єктивні ознаки та об'єктивні прояви, що характеризують стан пацієнта з різними видами механічної травми (вивих, перелом).
4. Загальна реакція організму на травму. Шоковий індекс, значення, визначення.
5. Діагностичні ознаки травматичного шоку. Ступені тяжкості шоку та його характеристика.
6. Травматична хвороба. Поліорганна недостатність
7. Політравма. Синдром взаємного обтяження
8. Корекція порушень електролітного балансу, кислотно-лужної рівноваги, обмінних процесів організмі.
9. Рани. Клінічні ознаки ранового процесу, його характеристика.
10. Види загоєння ран.
11. Термічний опік. Визначення. Класифікації ступенів опіку та періоди опікової хвороби, клінічне обстеження. Принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
12. ДВЗ – синдром. Жирова емболія.
13. Комбіновані радіаційні та хімічні ушкодження хірургічного профілю.
14. Організаційні особливості надання хірургічної допомоги у надзвичайних ситуаціях.
15. Патогенез відмороження та загального замерзання. Клінічне обстеження, діагностичні критерії, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
16. Холодова травма.
17. Місцева та загальна реакція організму на проникнення мікроорганізмів.

18. Абсцес. Флегмона. Фурункул. Карбункул. Панарицій. Визначення.
19. Сучасна класифікація хірургічної інфекції. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
20. Панариції та флегмони кисті
21. Лімфаденіт. Гідраденіт. Бешиха. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
22. Остеомієліт. Визначення, причини, патогенез, клінічні прояви, обстеження, діагностика, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика.
23. Анаеробна хірургічна інфекція. Правець. Газова гангрена. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
24. Анаеробна неспороутвірنا інфекція
25. Специфічна хірургічна інфекція. Туберкульоз кісток і суглобів.
26. Визначення. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
27. Загальна гнійна хірургічна інфекція. Сепсис. Етіологія. Патогенез. Класифікація. Клінічні прояви, обстеження. Діагностичні критерії. Лікування відповідно до протоколів, профілактика ускладнень.
28. Некроз, гангрена, нориця виразка
29. СНІД і асоційовані з ними хірургічні проблеми
30. Токсикоінфекційний шок. Визначення. Етіологія. Патогенез. Клінічні симптоми. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
31. Сучасні погляди на етіологію пухлин. Класифікація пухлин за стадіями розвитку та клінічними групами. Міжнародна класифікація за системою TNM.
32. Канцерогенез на рівні клітини органа та організму
33. Доброякісні та злоякісні пухлини. Стадії розвитку. Причини, лікування відповідно до протоколів та профілактика. Деонтологія в онкології.
34. Синдром ендогенної інтоксикації онкологічних пацієнтів
35. Травми голови. Відкриті та закриті травми голови, обличчя. Причини, клінічне обстеження, принципи лікування відповідно до протоколів, профілактика ускладнень.

36. Черпено-мозкова травма. Синдром черепно-мозкової травми. Класифікація. Клінічні прояви. Заходи невідкладної допомоги. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
37. Травми головного мозку: струс, забій, стиснення. Причини. Клінічні прояви. Обстеження. Діагностика. Заходи невідкладної допомоги. Лікування відповідно до протоколів.
38. Перелом кісток черепа. Вогнестрільні поранення голови. Щелепно-лицеві травми. Причини. Клінічні прояви. Обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога. Лікування відповідно до протоколів.
40. Лікування нейротравми на етапах медичної евакуації. Перша медична допомога.
41. Загальні питання анестезіології та реаніматології
42. Запальні запалення голови. Менінгіт. Абсцес головного мозку.
43. Травматичні та метастатичні абсцеси. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога. Лікування відповідно до протоколів.
44. Пухлини головного мозку: доброякісні та злоякісні. Причини. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
45. Природжені вади розвитку голови. Причини. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
46. Запальні захворювання порожнини рота та привушної залози. Етіологія. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
47. Травми ший. Класифікація. Клінічні прояви. Обстеження. Лікування відповідно до протоколів.
48. Ушкодження ший і повітряна емболія.
49. Природжені вади ший.
50. Хірургічні захворювання щитовидної залози: зоб, форми, ступені, клінічні прояви, обстеження, діагностика. Показання до оперативного втручання.
51. Пухлини ший. Рак щитоподібної залози. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
52. Трахеостомія. Покази. Догляд за пацієнтами із трахеостомою.
53. Вивихи та переломи нижньої щелепи. Причини. Клінічні обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога та лікування відповідно до протоколів.

54. Травми грудної клітки. Причини, клінічні прояви, обстеження. Невідкладна допомога, діагностика та лікування відповідно до протоколів.
55. Ушкодження легень. Пульмоніт. Розриви легень. Травматична асфіксія.
56. Ушкодження серця: забій, поранення
57. Переломи ребер, груднини, ключиці. Причини, клінічне обстеження. Діагностика. Невідкладна допомога.
58. Пневмоторакс. Етіологія. Класифікація, клінічні прояви. Невідкладна допомога. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.
59. Гемоторакс. Класифікація. Клінічна картина. Діагностика.
60. Плевропульмональний шок. Гостра дихальна недостатність. Лікування відповідно до протоколів
61. Запалення легень. Плеврит. Емпієма плеври. Абсцес легень. Гангрена легень. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.
62. Туберкульоз легень. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
63. Пухлини легень. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
64. Остеопороз. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
65. Захворювання молочної залози. Огляд, пальпація, обстеження. Спеціальні методи обстеження. Гострий мастит, клінічні прояви, лікування та профілактика.
66. Вади розвитку молочної залози. Неспецифічні захворювання молочної залози
67. Доброякісні та злоякісні пухлини молочної залози. Рак молочної залози. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
68. Травми органів черевної порожнини, клінічне обстеження, діагностика.
69. Грижі живота. Класифікація. Етіологія. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування.

70. Пілоростеноз. Проривна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки. Шлунково-кишкова кровотеча. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Невідкладна допомога. Лікування відповідно до протоколів.
71. Рак шлунку. Етіологія, фактори ризику, клінічні прояви, діагностика та лікування.
72. Гострий апендицит. Класифікація. Етіологія. Клінічне обстеження. Диференціальна діагностика. Лікування. Ускладнення.
73. Гострий панкреатит. Панкреонекроз. Етіологія, клінічні прояви, обстеження, діагностика та лікування відповідно до протоколів.
74. Жовчнокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, обстеження, диференціальна діагностика. Покази до оперативного втручання.
75. Гострий холецистит. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
76. Гостра кишкова непрохідність, причини, клінічне обстеження, діагностика, лікування відповідно до протоколів.
77. Перитоніти. Класифікація. Причини, клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.
78. Хірургічні захворювання печінки.
79. Спеціальні методи дослідження товстої кишки.
80. Уроджені захворювання товстої кишки.
81. Неспецифічний виразковий коліт. Хвороба Крона.
82. Хірургічні захворювання прямої кишки. Геморой. Випадання прямої кишки. Клінічне обстеження. Діагностика, лікування відповідно до протоколів.
83. Парапроктит. Етіологія. Патогенез. Клініка. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
84. Пухлини прямої кишки. Рак. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування.
85. Травми прямої кишки. Етіологія. Патогенез. Обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
86. Травми органів сечової системи. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.

87. Цистит. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
88. Нирковокам'яна хвороба. Етіологія, патогенез, клінічне обстеження, лабораторна та інструментальні методи обстеження, діагностичні критерії, лікування відповідно до протоколів. Надання невідкладної допомоги при приступі ниркової кольки.
89. Гостра затримка сечі. Етіологія, клінічні прояви, невідкладна допомога, діагностика та лікування відповідно до протоколів.
90. Туберкульоз нирок. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів.
91. Природжені вади розвитку сечової системи.
92. Пухлини нирок. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, диференціальна діагностика, лікування.
93. Простатит. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.
94. Аденома передміхурової залози. Рак. Етіологія. Патогенез. Клінічні ознаки. Лікування. Профілактика захворювання.
95. Гострі хірургічні захворювання жіночих статевих органів. Клінічна картина. Діагностика
96. Травми хребта. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.
97. Хірургічні захворювання хребта: кіфоз, лордоз, сколіоз. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.
98. Туберкульозний спондиліт. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.
99. Травми кісток тазу. Перелом. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика ускладнень.
100. Закриті травми живота з ушкодженням внутрішніх органів. Ушкодження органів заочеревинного простору
101. Облітераційний ендартерит. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

102. Облітераційний атеросклероз нижніх кінцівок. Етіологія. Патогенез. Клінічні прояви, обстеження. Діагностика. Лікування відповідно до протоколів. Профілактика.

103. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Етіологія. Патогенез. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

104. Гострий тромбофлебіт. Класифікація. Клінічна картина. Диференціальна діагностика.

105. Посттромбофлебітична хвороба. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

106. Хвороба і синдром Рейно. Клінічне обстеження. Діагностика та лікування відповідно до протоколів.

3.3. Контрольні питання Засвоєння тем, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового заняття.

1. Травми головного мозку. Види травм.
Невідкладна допомога. Лікування.
2. Травми кісток черепа, їх види, невідкладна допомога та лікування.
3. Закрита травма грудної клітки. Невідкладна допомога. Лікування.
4. Відкрита травма грудної клітки. Проблеми пацієнтів та їх вирішення. Невідкладна допомога. Лікування.
5. Травми хребта. Класифікація. Невідкладна допомога.
6. Травми кісток тазу. Невідкладна допомога.
7. Хірургічна інфекція. Класифікація. Місцеві та загальні прояви гнійної хірургічної інфекції.
8. Місцева гнійна хірургічна інфекція: флегмона, карбункул, лімфаденіт. Збудники. Сприятливі фактори.
9. Місцева гнійна хірургічна інфекція:
фурункул, бешиха, гідраденіт. Збудники. Сприятливі фактори.
10. Остеомієліт. Класифікація. Методи діагностики та лікування.
11. Сепсис. Класифікація. Методи діагностики та лікування. 1
12. Анаеробна інфекція. Газова гангрена, її збудники.
Форми газової гангрени.
13. Пращець. Причини розвитку, сприятливі фактори.
14. Хірургічний туберкульоз. Класифікація. Фази перебігу.
15. Захворювання артерій нижніх кінцівок.
Облітеруючий атеросклероз та облітеруючий ендартеріт.
Сприятливі фактори. Лікування та догляд.
16. Варикозне розширення вен нижніх кінцівок. Сприятливі фактори.
17. Проривна виразка шлунка та дванадцятипалої кишки.
Стадії розвитку.
18. Шлунково-кишкові кровотечі. Частота виникнення.

19. Травми живота.
20. Кили живота. Сприятливі фактори.
21. Кишкова непрохідність.
22. Гострий апендицит.
23. Гострий панкреатит. Сприятливі фактори. Класифікація.
24. Гострий холецистит.
25. Нирковокам'яна хвороба.
26. Захворювання передміхурової залози (аденома, простатит).
27. Запалення сечового міхура.
28. Випадіння прямої кишки.
29. Пухлини прямої кишки

3.4. Індивідуальні завдання (затверджений на засіданні кафедри перелік з визначенням кількості балів за їх виконання, які можуть додаватись, як заохочувальні). За бажанням студента під час вивчення відповідних тем він може виконувати індивідуальну роботу, яка проводиться в позаурочний час та при успішному її виконанні додатково оцінюється викладачем.

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань:

1. Проведення розпитування показового хворого, його загального огляду та огляду голови, шиї, кінцівок, грудної клітки, живота із виділенням основних симптомів та синдромів захворювання.
2. Проведення оцінки біохімічних, клінічних, імунологічних досліджень у показових хворих, обробка отриманих даних та доповідь на занятті
3. Зіставляти клінічні прояви з результатами додаткових методів обстеження та виставляти попередній діагноз; участь у проведенні інструментальних досліджень: езофагостродуоденоскопія, колоноскопія, ректоскопія, аноскопія у показових хворих з обробкою даних та доповіддю на занятті
4. Проведення фізикального та інструментального обстеження показового хворого із підготовкою огляду наукової літератури щодо досліджуваного випадку
5. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про сучасні методи обстеження хворих у клініці хірургічних хвороб
6. Робота з літературою й іншими джерелами інформації та підготовка реферативного повідомлення про особливості синдромної діагностики захворювання із типовим перебігом, обраного за бажанням студента

3.5. Правила оскарження оцінки

Згідно загальних положень та наказів ХНМУ

4. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Вимоги дисципліни(система вимог та правил, які викладач пред'являє до здобувачів вищої освіти при вивченні дисципліни). Щоб досягти цілей навчання і успішно пройти курс, необхідно: з першого дня включитися в роботу; регулярно відвідувати лекції; читати матеріал попередньо, до його розгляду на практичному занятті; не спізнюватися і не пропускати заняття; приходити на кафедру одягнутими у медичний халат, мати змінне взуття, мати при собі фонендоскоп, зошит, ручку; виконувати всі необхідні завдання і працювати щодня; вміти працювати з партнером або в складі групи; звертатися за допомогою і отримувати її, коли Ви її потребуєте. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Передбачена академічна мобільність, взаємозамінність залікових кредитів (обсяг 1 кредиту 30 годин). Студенти можуть обговорювати різні завдання, але їх виконання - строго індивідуально.

Відвідування занять та поведінка Відвідування лекцій та практичних занять студентами є обов'язковим. Не допускаються запізнення студентів на лекції та практичні заняття.

Під час лекційного заняття студентам та студенткам рекомендовано вести конспект заняття та зберігати достатній рівень тиші. Ставити питання до лектора/-ки – це абсолютно нормально.

Використання електронних гаджетів дозволяється лише з дозволу викладача. Не допускаються списування, використання різного роду програмних засобів, підказки, користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими електронними гаджетами під час заняття.

Рекомендації щодо успішного складання дисципліни(активність здобувачів вищої освіти під час практичного заняття, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи). Практичні заняття передбачають:

Активну участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливність та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,

- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,

- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід у різних його проявах. Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та інших заходах з предметного профілю.

Заохочення та стягнення(додаткові бали за конференції, наукові дослідження, правки, поради, участь у опитуваннях). Оцінювання індивідуальних завдань студента здійснюється за умов виконання завдань викладача (доповідь реферату на практичному занятті, доповідь з презентацією на практичному занятті, доповідь на науково-практичних конференціях кафедри, університету, написання тез, статей, участь у Всеукраїнській олімпіаді). Бали (не більше як 10) додаються, як заохочувальні.

Техніка безпеки. На першому занятті з курсу буде роз'яснено основні принципи охорони праці шляхом проведення відповідного інструктажу. Очікується, що кожен та кожна повинні знати, де найближчий до аудиторії евакуаційний вихід, де знаходиться вогнегасник, як їм користуватися тощо.

Порядок інформування про зміни у силабусі та ін. Розробка, оновлення та затвердження силабусу навчальної дисципліни проводиться кожного навчального року. Обов'язкове розміщення на сайті ХНМУ в профілі освітньої програми «Медицина» до 30 серпня поточного навчального року для наступного навчального року.

5. АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

Політика щодо академічної доброчесності (в т.ч. відповідальність за порушення академічної доброчесності). Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- ✓ Самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- ✓ Посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- ✓ Дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- ✓ Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

Кафедра хірургії №2 підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.

Політика щодо осіб з особливими освітніми потребами. Студенти з особливими потребами повинні зустрітися з викладачем або попередити його до початку занять, на прохання студента це може зробити староста групи.

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Желіба М. Д., Хіміч С. Д., Герич І. М. « Загальна хірургія». - Київ : Медицина, 2018
2. Історія медицини і медсестринства: навчальний посібник / Л.Ф. Луцук, В.Р. Малюта, В.І. Мельник та ін.// К. : ВСВ —Медицина, 2018 - 376 с.
3. Основи медсестринства: / В.М. Лісовий, Л.П. Ольховська, В.А.Капустник// К. : ВСВ —Медицина, 2018. - 912 с.
4. Березницький Я. С, Вільцанюк О.А, Желіба М.Д. та ін. «Хірургічні хвороби»: - Медицина, 2017.
5. Сестринська справа : підруч. / Н. М. Касевич [та ін.] ; ред.: В. І. Литвиненко, Н. М. Касевич. – 3-є вид., випр. – Київ : Медицина, 2017. – 816 с.
6. Касевич Н.М. Загальний догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: підруч. для студ. вищ. мед. навч. закл. I-III рівнів акредитації / за ред. В.І. Литвиненка. - 7-ме вид., випр. - К. : Медицина, 2017. - 424 с
7. В.С.Тарасюк, А. О. Новицький, Л. А. Новицька «Клінічне медсестринство в хірургії».- Київ: "Медицина", 2016.- 361 с
8. Догляд за хворими і медична маніпуляційна техніка: навч.посібник / Л.С. Савка, Л.І. Разінкова, О.І. Коцар; за ред. Л.М.Ковальчука, О.В.Кононова. - 4-е вид. - К.: ВСВ "Медицина", 2018. - 600с.
9. «Хірургічні хвороби» за редакцією акад.. П.Д.Фоміна, проф.. Я.С.Березницького. Київ, ВСВ, «Медицина». 2016
10. Криворучко І. А., Чугай В. В., Гончарова Н. М. Медсестринство в хірургії : навч. посібник для медичних сестер-бакалаврів та медичних сестер-магістрів. – Харків : ХНМУ, 2017. – 56 с.
11. Практикум з медсестринства в хірургії: практикум / Р. О. Сабадишин, О. В. Маркович, В. О. Рижковський [та ін.]. – Вінниця : Нова Книга, 2017. – 360 с.
12. Організація роботи операційної медсестри: навч. посіб. / Р. О. Сабадишин [и др.]. - Вінниця : Нова книга, 2020. - 248 с.

13. Р. О. Сабадишин, О. В. Маркович, Б. З. Чижишин та ін. Навчальний посібник. «Теоретичні і практичні основи процесу сестринського догляду за пацієнтами». – Вінниця : Нова Книга, 2020. – 240 с.

Допоміжна

1. В.В. Бойко, Р.М.Смачило, О.В.Малоштан, О.М.Тищенко. – Жовчні нориці (сучасна концепція лікування). – Харків: Промінь. 2017. – С.160
2. Секела М.В., Макаров В.В., Гетьман В., Калабуха І.А., Жехонек А., / Невідкладні стани в торакальній хірургії: монографія 2 книга. [наук. редпроф. В.В.Бойко] - Львов: СПОЛОМ, 2017. – 240 с
3. Паліативно-хоспісна допомога: навчальний посібник / В.С. Тарасюк, Г.Б. Кучанська. — 2-е видання// К. : ВСВ —Медицина, 2021.
4. Деонтологія та етика в клінічній практиці, 2 частина: Навчальний посібник/ С.І.Треумова, Є.Є.Петров, Ю.Г.Бурмак, Т.А.Трибрат// Полтава: ТОВ «Фірма «Техсервіс», 2017.- 375 с.
5. Невідкладні стани в хірургії : навч. посіб. / К. М. Бобак [та ін.] ; ред. Л. М. Ковальчук. - Київ : Медицина, 2017. - 560 с.
5. В.В. Бойко, О.В.Малоштан, А.О.Малоштан, Р.М.Смачило. Кісти та абсцеси печінки (індивідуалізація лікування). – Харків: Промінь, 2018. – 176 с.
7. Толочик І. Л., Кучерук Є. Ф. Основи медичних знань: навчальний посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2019. 160 с.
8. Медицина невідкладних станів. Екстрена (швидка) медична допомога : підруч. для мед. вищ. навч. закл. IV рівн. акредит. затв. МОНУ / за ред. І.С. Зозулі. Київ : ВСВ "Медицина", 2017.
9. Наказ Міністерства охорони здоров'я України 05.06.2019 № 1269, «ЕКСТРЕНА МЕДИЧНА ДОПОМОГА: ДОГОСПІТАЛЬНИЙ ЕТАП. НОВИЙ КЛІНІЧНИЙ ПРОТОКОЛ»

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. **Посилання на сторінку навчальної дисципліни в MOODLE:**
<https://distance.knmu.edu.ua/course/view.php>
2. Адаптована інформація від Американського Хірургічного Коледжу. Resources for the optimal care of the injured patient. Chicago, IL: American College of Surgeons; 2019.
<https://www.cdc.gov/mmwr/preview/mmwrhtml/rr6101a1.htm>
3. Репозитарій ХНМУ: <https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/28848>
<https://repo.knmu.edu.ua/handle/123456789/17964>
4. Закон України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII (ст. 16):
http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/T141556.html.
5. Наказ МОН України від 05.12.18р. № 1344. «Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 223 «Медсестринство» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти»

osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/223-medsestrinstvo-bakalavr.pdf.

<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha>

6. Наказ МОЗ України від 01.06.2013 р. «Про затвердження протоколів медичної сестри (фельдшера, акушерки) з догляду за пацієнтом та виконання основних медичних процедур та маніпуляцій».

<https://zakon.rada.gov.ua/go/v0460282-13>.

7. Реєстр медико-технологічних документів. <https://dec.gov.ua/mtd/home/>

8. Галузеві стандарти та клінічні настанови.

https://dec.gov.ua/cat_mtd/galuzevi-standarti-ta-klinichni-nastanovi/

9. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І.Вернадського.

<http://www.nbu.gov.ua/>

10. Published on Mar 17, 2017 <https://issuu.com/novaknyha/docs/>

11. Український медичний портал "Швидка допомога". URL:

<http://www.dopomoha.kiev.ua/>.

12. Український медичний каталог. URL: <http://ukrmed.org.ua/>.

13. World Health Organization (Всесвітня організація охорони здоров'я).

URL: <http://www.who.int/ru/>.

14. Міністерство охорони здоров'я України. URL: <http://www.moz.gov.ua>.

15. Центр медичної статистики МОЗ України. URL:

<http://medstat.gov.ua/ukr/main.html> 15.

16. Журнал Національної академії медичних наук України. URL:

<http://journal.amnu.gov.ua>.

17. Нормативно-директивні документи МОЗ України. URL:

<http://www.mozdocs.kiev.ua/>

8. ІНШЕ

Корисні посилання:

Положення про запобігання, попередження та врегулювання випадків, пов'язаних із сексуальними домаганнями і дискримінацією у ХНМУ http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog-sex.doc

Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_ad_etyka_text.pdf

Порядок проведення занять з поглибленого вивчення студентами Харківського національного медичного університету окремих дисциплін понад обсяг навчального плану

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/nak-poriad-poglyv-dyvc.docx

Положення про Комісію з академічної доброчесності, етики та управління конфліктами ХНМУ

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_komis_ad_text.pdf

Положення про визнання результатів неформальної освіти в Харківському національному медичному університеті

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/polog_neform_osv.pdf

ІНКЛЮЗИВНА ОСВІТА:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=7108%3A2021-03-10-14-08-02&catid=12%3A2011-05-10-07-16-32&Itemid=33&lang=uk

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ:

http://www.knmu.kharkov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=2520%3A2015-04-30-08-10-46&catid=20%3A2011-05-17-09-30-17&Itemid=40&lang=uk

http://files.knmu.edu.ua:8181/upload/redakt/doc_uchproc/kodex_AD.docx